

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ATSINAUJINANČIŲ IŠTEKLIŲ ENERGETIKOS
ĮSTATYMO NR. XI-1375 20¹ STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
NR. XIVP-3805

2025 m.

d. Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2024 m. gruodžio 11 d. sprendimo Nr. SV- S-17 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 6 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo Nr. XI-1375 20¹ straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-3805 (toliau – Įstatymo projektas) tikslui dalintis pagaminta pertekline elektros energija su artimais giminačiais, tačiau nepritarti Įstatymo projektui dėl šių priežasčių:

1. Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo projektu siūloma keisti elektros energiją iš atsinaujinančių išteklių gaminantiems vartotojams (toliau – gaminantis vartotojas), orientuotiems tik į savo pačių pasigamintos elektros energijos vartojimą, taikytiną teisinį reguliavimą, o, vadovaujantis Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo 2 straipsnio 1 dalimi ir 22¹ straipsnio 2 ir 3 dalimis, aktyviajam elektros energijos vartotojui (toliau – aktyvusis vartotojas) suteikiama teisė aktyviai veikti elektros energijos rinkoje, Įstatymo projektu siūlomas teisinis reguliavimas neatitinka Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 7 punkte įtvirtinto teisėkūros sistemiškumo principo, *inter alia*, reiškiančio, kad teisės normos turi derėti tarpusavyje.

Elektros energetikos įstatymo 2 straipsnio 30 dalyje gaminantis vartotojas apibrėžiamas kaip elektros energijos vartotojas, gaminantis elektros energiją iš atsinaujinančių išteklių elektros energijos gamybos įrenginiuose, valdomuose nuosavybės teise ar kitais teisėtais pagrindais, savo reikmėms ir ūkio poreikiams tenkinti ir turintis teisę pagamintą, bet savo reikmėms ir ūkio poreikiams nesuvartotą elektros energiją patiekti į elektros tinklus Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo nustatyta tvarka. Gaminantys vartotojai, vadovaudamiesi Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 20¹ straipsnio 2 dalies 1 punktu, pagamintą, tačiau savo reikmėms ir ūkio poreikiams nesuvartotą elektros energiją gali patiekti į elektros tinklus ir susigražinti (suvartoti) dvejų metų kaupimo laikotarpiu arba, vadovaudamiesi Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 20⁴ straipsnio 1 ir 2 dalimis, gali naudotis grynojo atsiskaitymo modeliu ir už į elektros tinklus patiektą elektros energiją gautą lėšų sumą kaupiti nepriklausomo tiekėjo virtualioje sąskaitoje. Virtualioje sąskaitoje sukauptomis lėšomis gaminantis vartotojas gali atsiskaityti su elektros energijos tiekėju už savo elektros energijos vartojimo poreikį ir kitas su elektros energijos vartojimu ir gamyba susijusias paslaugas. Atsižvelgiant į Elektros energetikos įstatyme įtvirtintą sąvokos „gaminantis vartotojas“ apibrėžtį, gaminančio vartotojo jam nuosavybės teise ar kitais teisėtais pagrindais priklausančioje elektrinėje pagaminta elektros energija, gali būti vartojama visuose gaminančiam vartotojui priklausančiuose

vartojimo objektuose, dėl kurių jo vardu yra sudaryta elektros energijos pirkimo–pardavimo sutartis, ir skirta tik jo paties, o ne kitų vartotojų, net jeigu šie vartotojai yra artimieji giminaičiai, reikmėms ir ūkio poreikiams tenkinti, todėl Įstatymo projektu siūlomas teisinis reguliavimas iš esmės neatitinka gaminančio vartotojo koncepcijos esmės.

Elektros energetikos įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje aktyvusis vartotojas apibrėžiamas kaip elektros energijos vartotojas arba grupė kartu veikiančių tokių vartotojų, kurie vartoja ir (ar) kaupia elektros energiją, pagamintą jiems nuosavybės teise priklausančiuose elektros įrenginiuose, arba parduoda pačių pasigamintą elektros energiją, arba dalyvauja teikiant elektros energetikos sistemos lankstumo paslaugas ir (ar) diegiant energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones, jeigu tokia ūkinė veikla nėra jų pagrindinė veikla. Vadovaujantis minėta Elektros energetikos įstatymo 2 straipsnio 1 dalimi ir Elektros energetikos įstatymo 22¹ straipsnio 2 dalimi, aktyviajam vartotojui nustatyta teisė ne tik vartoti ir kaupti savo pasigamintą elektros energiją, tačiau ir ją parduoti kitiems vartotojams.

Atsižvelgiant į gaminančio vartotojo ir aktyviojo vartotojo koncepcijų skirtumus, asmenys, siekiantys gaminti elektros energiją iš atsinaujinančių išteklių jiems nuosavybės teise priklausančiuose elektros energijos gamybos įrenginiuose ir norėdami pagamintą perteklinę elektros energiją tiekti kitiems vartotojams, įskaitant savo artimuosius giminaičius, turėtų įgyti aktyviojo vartotojo statusą, suteikiantį jiems teisę laisviau disponuoti savo pasigaminta elektros energija, o ne gaminančio vartotojo, kuriam tokia teisė nėra nustatyta, statusą.

2. Įstatymo projektu siūlomas teisinis reguliavimas taip pat neatitinka Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 1 punkte numatyto teisėkūros tikslingumo principo, reiškiančio, kad teisės akto projektas turi būti rengiamas ir teisės aktas priimamas tik tuo atveju, kai siekiamų tikslų negalima pasiekti kitomis priemonėmis.

Siekiant įgyvendinti 2024 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos ([ES](#) [2024/1711](#)), kuria dėl Sąjungos elektros energijos rinkos modelio tobulinimo iš dalies keičiamos direktyvos ([ES](#) [2018/2001](#) ir ([ES](#) [2019/944](#)), nuostatas, bus parengti ir priimti Elektros energetikos įstatymo pakeitimai, kuriais bus reglamentuojamas dalijimosi elektros energija procesas tarp atskirų vartotojų.

Direktyvos ([ES](#) [2024/1711](#) 2 straipsnio 5 dalimi dėstomame Direktyvos ([ES](#) [2019/944](#) 15a straipsnyje išvardinti subjektai, kurie gali dalytis elektros energija: visi namų ūkiai, mažosios įmonės ir vidutinės įmonės, viešosios įstaigos ir kiti galutiniai vartotojai, kurie veikia kaip aktyvieji vartotojai. Direktyvos ([ES](#) [2024/1711](#) 2 straipsnio 1 dalies b punkte nustatyta, kad dalijimasis energija yra procesas, kai aktyvieji vartotojai vartoja pačių pasigamintą atsinaujinančiųjų išteklių energiją, kuri pagaminta arba sukaupta nutolusiame arba bendrame jiems visiškai arba iš dalies nuosavybės teise priklausančiame, išsinuomotame ar išnuomotame objekte, arba į kurią teisę jiems už užmokestį arba nemokamai perdavė kitas aktyvusis vartotojas. Atsižvelgiant į šias Direktyvos ([ES](#) [2024/1711](#) nuostatas, Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos planuojamame parengti Elektros energetikos įstatymo pakeitimo projekte bus numatyta dalijimosi elektros energija tvarka, kuri bus taikoma elektros energija dalijantis ir su artimaisiais giminaičiais, todėl Įstatymo projekte siūloma dalijimosi elektros energija tarp gaminančių vartotojų ir artimųjų giminaičių nuostata yra perteklinė.

3. Elektros energijos vartotojai, vadovaudamiesi Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 20² straipsnio 1 ir 6 dalimis, gali įsteigti atsinaujinančių išteklių energijos bendriją, arba, vadovaudamiesi Elektros energetikos įstatymo 20² straipsnio 1 ir 5 dalimis, gali įsteigti piliečių energetikos bendriją, kurių nuosavybės teise valdomuose energijos gamybos įrenginiuose pagaminta elektros energija, gali būti parduodama sutartyse nustatyta kaina, kuri gali būti lygi

nuliui, arba elektrinės galia gali būti paskirstoma bendrijos dalyviams. Elektrinės galią paskirsčius bendrijos dalyviams, artimieji giminaičiai, veikiantys kaip bendrijos nariai, gali turėti vieną elektrinę ir bendrai vartoti joje pagamintą elektros energiją.

4. Įstatymo projektu siūlomas teisinis reguliavimas, ta apimtimi, kiek jis susijęs su buitinais elektros energijos vartotojais, įsirengusiais ar įsigijusiais iki 10 kW galios saulės šviesos energijos elektrines ir pasinaudojusiais valstybės pagalba, yra nesuderinamas su 2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 2 prioriteto „Žalesnė Lietuva“ 2.2 uždavinio „Skatinti atsinaujinančiąją energiją pagal Direktyvą [\(ES\) 2018/2001](#), įskaitant joje nustatytus tvarumo kriterijus“ įgyvendinama veikla „Skatinti elektros energijos gamybą iš AEI ir energijos kaupimo sprendimų diegimą namų ūkiuose“. Valstybės parama, teikiama iki 10 kW galios saulės šviesos energijos elektrinių įrengimo ir geografiškai nutolusių Lietuvos Respublikos teritorijoje nuo gaminančio vartotojo elektros energijos vartojimo vietos elektrinių įsigijimo projektams, yra skirta pačių gaminančių vartotojų elektros energijos reikmių tenkinimui, taikant gaminančio vartotojo modelį. Patvirtintos paramos kryptys ir veiklos sąlygos orientuotos į savarankišką elektros energijos gamybą ir pasigamintos elektros energijos sunaudojimą paties gaminančio vartotojo reikmėms ir ūkio poreikiams tenkinti, nenumatant galimybės dalintis elektros energija su kitais asmenimis. Dauguma gaminančių vartotojų, atitinkančių Elektros energetikos įstatyme apibrėžtą buitinio elektros energijos vartotojo sąvoką, ir asmenų, siekiančių tapti gaminančiais vartotojais, siekdami gauti minėtą finansavimą, yra įsirengę arba siekia įsirengti atsinaujinančius išteklius naudojančias elektrines, arba yra įsigiję arba siekia įsigyti atsinaujinančius išteklius naudojančias elektrines, geografiškai nutolusias Lietuvos Respublikos teritorijoje nuo gaminančio vartotojo elektros energijos vartojimo vietos, kurių leistina generuoti galia neviršija 10 kW.

Ministras Pirmininkas

Energetikos ministras